

DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Sosionomi (ylempi ammattikorkeakoulututkinto)

OPETUSSUUNNITELMA 90 op

Päihteet ja syrjäytyminen (Päsy)

Hyväksytty Diakin johtoryhmässä 3.11.2015

Hyväksytty Diakin hallituksessa 9.11.2015

SISÄLLYSLUETTELO

1. Sosionomi (ylempi AMK).....	3
1.1 Koulutuksen lähtökohdat	3
1.2 Koulutuksen kuvaus.....	3
1.3 Koulutuksen rakenne.....	4
1.4 Pedagoginen toteutus	5
2. Opintojaksot	6
3. Opintojaksojen tavoitteet ja sisällöt.....	7
3.1 Sosiaali- ja terveysalan yhteiset opinnot 10 op.....	7
Hyvinvointialojen etiikka 5 op	7
Sosiaali- ja terveysalan asiantuntijaviestintä 5 op	7
3.2 Sosiaalialan syventävät ammatilliset opinnot 25 op	8
Eriarvoisuus ja osallisuuden edistäminen 5 op	8
Päihdetyön asiantuntijuus 5 op.....	8
Aikuissosiaalityö ja sosiaalinen kuntoutus 5 op	9
Asiakaslähtöiset sosiaali- ja terveyspalvelut 5 op	9
Erityisasiantuntijuutta syventävä osaaminen (valinnainen) 5 op	10
3.3 Sosiaalialan johtaminen ja kehittäminen 15 op	10
Johtamisen haasteet ja lähestymistavat 5 op	10
Kehittävä johtaminen 5 op.....	10
Vaikutusten ja tehokkuuden arviointi sosiaali- ja terveystalouden näkökulmasta 5 op.....	11
3.4 Tutkimuksellinen kehittäminen 40 op.....	11
Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiomenetelmät 5 op.....	11
Aineistot ja analyysimenetelmät 5 op.....	12
Opinnäytetyö 30 op.....	12

1. SOSIONOMI (YLEMPI AMK)

1.1 Koulutuksen lähtökohdat

Yhteiskunnallinen eriarvoisuus on lisääntynyt viime vuosikymmeninä ja sosiaaliset ongelmat ovat monimutkaistuneet. Samaan aikaan myös sosiaali- ja terveystalvet ovat markkinoistuneet ja pirstaloituneet, lisäksi kustannustehokkuuden vaatimukset muovaavat koko sosiaali- ja terveystalvelujen tuotantoa. Tässä muutoksessa järjestöjen vastuu etenkin huono-osaisimmista asiakkaista on lisääntynyt. Lisäksi päihteiden ongelmakäyttö ja ongelmien kasautuminen aiheuttaa suuria haasteita sosiaali- ja terveystalalla. Uusi sosiaalihuoltolaki korostaa ongelmien ehkäisyä ja asiakaslähtöisyyttä. Lain mukaan tulee sosiaalisen kuntoutuksen keinoin edistää kaikkien yhteiskunnan jäsenten yhtäläisiä mahdollisuuksia ja yhteiskuntaan integroitumista.

Sosiaali alan asiakastyön muutokset, lainsäädännön ja palvelujärjestelmän muutokset luovat uusia haasteita ja mahdollisuuksia sosiaali alan ammatilliselle osaamiselle. Sosiaali alan työn kehittämisessä ja johtamisessa tarvitaan uudenlaista osaamista, joka vastaa sosiaali- ja terveystalveluiden rakenteiden ja digitalisaation tuomiin muutoksiin. Tarvitaan uudenlaista osaamista, joka kohdistuu osallisuuden edistämiseen, päihdeongelmien ehkäisyyn ja hoitoon sekä sosiaalisen kuntoutuksen toimintamallien kehittämiseen. Tarvitaan myös palvelujen innovatiivista monialaista kehittämistä, jossa lähtökohtana ovat asiakkaiden tarpeet järjestelmäkeskeisyyden sijaan. Varsinaisen asiakastyön ohella on tarpeen arvioida koko palvelujärjestelmän paikallista kehittämistä sekä tarkastella yhteiskunnallista päätöksentekoa kriittisesti ja pyrkiä vaikuttamaan siihen.

1.2 Koulutuksen kuvaus

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto on työelämän kehittämiseen suuntautuva ammatillista asiantuntijuutta ja erityisosaamista syventävä ylempi korkeakoulututkinto. Päihteet ja syrjäytyminen on sosiaali alan ylempi tutkinto (90 op), jonka nimike on *sosionomi (ylempi AMK)*. Koulutukseen voi hakeutua sosiaali alan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet tai vastaavan kandidaattitason tutkinnon suorittaneet, joilla on tutkinnon jälkeistä työkokemusta kolme vuotta.

Päihteet ja syrjäytyminen (Päsy) sosiaali alan ylempi tutkinto tarjoaa mahdollisuuden laajentaa ja syventää aiemmassa koulutuksessa ja työelämässä hankittua osaamista ja asiantuntemusta. Koulutus antaa valmiuksia sosiaali alan asiantuntijatyöhön, asiantuntijatyön kehittämiseen ja johtamiseen. Koulutuksessa perehdytään eriarvoisuutta ja huono-osaisuutta aiheuttaviin tekijöihin ja osallisuuden edistämiseen sosiaali- ja terveystalveluissa. Koulutuksessa perehdytään myös asiakaslähtöisten palvelujen kehittämiseen ja

sosiaali- ja terveyspalvelujen vaikutusten ja tehokkuuden arviointiin. Koulutus laajentaa ja syventää asiantuntijaosaamista erityisesti päihdetyössä, aikuissosiaalityössä ja sosiaalisessa kuntoutuksessa.

Koulutuksessa korostuu Diakin arvopohjan mukaisesti ihmisen ainutkertaisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvoisuus. Tavoitteena on heikoimmassa olevin asemassa olevien hyvinvoinnin ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistäminen.

1.3 Koulutuksen rakenne

Kaikille aloille yhteiset opinnot

Diakin sosiaalialan ylempään tutkintoon sisältyy 30 opintopistettä kaikille sosiaali- ja terveysalan ylemmille tutkinnoille yhteisiä opintoja. Diakin kaikille ylemmille koulutuksille yhteisiä opintojaksoja ja – kokonaisuuksia ovat:

- Sosiaali- ja terveysalan asiantuntijaviestintä 5 op
- Hyvinvointialojen etiikka 5 op
- Johtaminen ja kehittäminen 10 op
 - Johtamisen haasteet ja lähestymistavat 5 op
 - Kehittävä johtaminen 5op
- Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta 10 op
 - Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiomenetelmät 5 op
 - Aineistot ja analyysimenetelmät 5 op

Syventävät ammattiopinnot

Diakin sosiaalialan erityistä ammatillista osaamista tuottavat syventävät ammatilliset opinnot yhteensä 20 opintopistettä. Sosiaalialan johtamisen ja kehittämisen opintoihin sisältyy opintopaketti: Vaikutusten ja tehokkuuden arviointi sosiaali- ja terveystalouden näkökulmasta, 5 opintopistettä.

Vapaasti valittavat opinnot

Sosiaalialan ylempään tutkintoon sisältyy 5 opintopistettä vapaasti valittavia opintoja, jotka voidaan valita Diakin, muiden kotimaisten tai ulkomaisten korkeakoulujen tarjonnasta.

Opinnäytetyö

Ylempien koulutusten opinnäytetyö on 30 opintopisteen laajuinen ja se voi toteutua kehittämispainotteisena, produktimaisena opinnäytetyönä tai työelämää kehittävänä tutkimuspainotteisena opinnäytetyönä.

Kansainväliset opinnot

Opiskelijalla on mahdollisuus valita vieraskielisiä opintojaksuja tai -kokonaisuuksia Diakin tarjonnasta ja suorittaa näin koulutukseen pakollisiksi opinnoiksi lukeutuvia opintosuorituksia. Opiskelijalla on lisäksi mahdollisuus lähteä kansainväliseen vaihtoon erillisen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti.

Opinnot ja TKI-toiminta

Ylemmät koulutukset ovat osa ammattikorkeakoulun TKI-toimintaa, jonka vuoksi opintojaksot tehtävineen liittyvät kiinteästi Diakin painoalaan liittyviin työelämää kehittäviin hankkeisiin.

1.4 Pedagoginen toteutus

Koulutusohjelman lähtökohtana on oppimisympäristö, jossa toteutuu opiskelun, opetuksen ja työelämän vuorovaikutus. Opiskelu toteutuu monimuotokoulutuksena, jossa vuorottelevat lähi- ja etäopiskelu. Osa etäjaksojen opinnoista suoritetaan verkko-oppimisolustalla vuorovaikutteisesti opiskelijaryhmän muiden opiskelijoiden ja opettajien kanssa. Opintojen keskeinen osa on opinnäytetyö, työelämälähtöinen tutkimus- ja kehittämistehtävä, joka kohdistuu aitoon työelämän kehittämistarpeeseen. Tutkimus- ja kehittämistyön menetelmällisenä viitekehyksenä on osallistava tutkimus ja kehittäminen.

Ylemmät koulutukset toteutetaan Diakin yleisten pedagogisten periaatteiden ja toiminta-ohjeiden mukaisesti. Periaatteet ja ohjeet ovat kuvattuna seuraavissa asiakirjoissa, jotka löytyvät virtuaalisista opiskelijapalveluista (Vopa):

- Toimintaa ohjaavat säännöt: Diakonia-ammattikorkeakoulun säännöt
- Arviointi: Diakin arviointikriteerit
- Aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen: AHOT, osaamisen osoittaminen
- Monimuoto-opiskelun periaatteet: Monimuoto-opiskelu

2. OPINTOJAKSOT

Sosiaali- ja terveysalan yhteiset opinnot 10 op

- Hyvinvointialojen etiikka 5 op
- Sosiaali- ja terveysalan asiantuntijaviestintä 5 op

Sosiaalialan syventävät ammatilliset opinnot 25 op

- Eriarvoisuus ja osallisuuden edistäminen 5 op
- Päihdetyön asiantuntijuus 5 op
- Aikuissosiaalityö ja sosiaalinen kuntoutus 5 op
- Asiakaslähtöiset sosiaali- ja terveyspalvelut 5 op
- Sosiaalialan ammatillisuutta syventävä osaaminen (valinnaiset opinnot 5 op)

Sosiaalialan johtaminen ja kehittäminen 15 op

- Johtaminen ja työyhteisön kehittäminen 10 op (yhteiset opinnot)
- Vaikutusten ja tehokkuuden arviointi sosiaali- ja terveystalouden näkökulmasta 5op

Tutkimuksellinen kehittäminen 40 op

- Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-opinnot 10 op (yhteiset opinnot)
- Opinnäytetyö 30 op

3. OPINTOJAKSOJEN TAVOITTEET JA SISÄLLÖT

3.1 Sosiaali- ja terveysalan yhteiset opinnot 10 op

HYVINVOINTIALOJEN ETIIKKA 5 OP

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- kriittisesti analysoida omia ja asiantuntijuusalueensa arvoja ja ratkaista ammattialaansa liittyviä eettisiä ongelmia
- soveltaa alansa ammattieettisiä periaatteita työelämän asiantuntijana ja kehittäjänä
- tunnistaa ja kykenee vaikuttamaan yhteiskunnallisen päätöksenteon eettisyyteen

Sisältö

- henkilökohtaisten ja ammattialan arvojen reflektointi
- etiikan teorioiden hyödyntäminen hyvinvointialojen asiantuntijatyössä
- eettinen ongelmanratkaisu
- yhteiskunnallisen päätöksenteon eettiset ulottuvuudet ja yhteiskuntavastuu
- pro-aktiivinen toiminta asiakkaan puolesta eettisissä ristiriitatilanteissa

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN ASiantuntijaviestintä 5 OP

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- kehittää suullisia ja kirjallisia viestinnän taitoja sekä tieto- ja viestintätekniikan käytön valmiuksiaan
- tuottaa kriittisesti arvioiden tietoa ja viestiä siitä tarkoituksenmukaisesti
- kriittisesti analysoiden hyödyntää viestintää yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa
- käyttää ja kehittää e-osaamista ja verkkopalveluviestintää palveluverkoissa

Sisältö

- asiantuntijan suullinen ja kirjallinen viestintä, opintoihin ja työhön liittyvä tieto- ja viestintätekniikan käyttö
- viestintä yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä
- tieteellinen kirjoittaminen ja tiedonhankinta

- omasta työstä sekä tutkimus- ja kehittämishankkeesta viestiminen
- e-osaaminen ja verkkopalveluviestintä

3.2 Sosiaalialan syventävät ammatilliset opinnot 25 op

ERiarvoisuus ja osallisuuden edistäminen 5 OP

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- kriittisesti analysoida globaaleja ja paikallisia yhteiskunnallisia muutoksia ja ennakoida niiden vaikutuksia
- analysoida eriarvoisuuden, syrjäytymiseen ja osallisuuden liittyviä käsitteitä, ilmiöitä ja niihin vaikuttavia tekijöitä
- analysoida moninaisuuden ja monikulttuurisuuden haasteita sosiaali- ja terveysalalla
- analysoida osallisuuden edistämisen keinoja erilaisissa sosiaalipoliittisessa regiimeissä
- edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja kansalaisten e-Osallisuutta

Sisältö

- globaalit yhteiskunnalliset muutokset ja niiden vaikutusten ennakointi
- eriarvoisuus, syrjäytyminen ja osallisuus käsitteinä ja ilmiöinä
- moninaisuus ja monikulttuurisuus
- osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen sosiaalialan työssä
- eriarvoisuus ja e-Osallisuus

Päihdetyön asiantuntijuus 5 OP

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- analysoida päihteiden ongelmakäyttöön ja addiktioihin vaikuttavia tekijöitä
- jäsentää ja analysoida päihdetyön teoreettisia viitekehyksiä ja menetelmiä
- jäsentää ja analysoida ajankohtaista päihdealan ehkäisevää ja kuntouttavaa kehittämistyötä
- soveltaa päihdetyön ammatillisia menetelmiä ja osaa arvioida niiden vaikutuksia
- kehittää päihdetyön menetelmiä omassa ammatillisessa toiminnassa

Sisältö

- päihteiden ongelmakäyttö ja addiktiot yhteiskunnallisena ja kulttuurisena ilmiönä
- päihdetyön teoreettiset viitekehykset
- ajankohtaiset päihdetyön ennaltaehkäisevät lähestymistavat ja strategiat
- päihdetyön ammatilliset menetelmät, hyvät käytännöt ja niiden vaikutusten arviointi
- päihdetyön kehittäminen

AIKUISSOSIAALITYÖ JA SOSIAALINEN KUNTOUTUS 5 OP

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- analysoida aikuisväestön sosiaalisia ongelmia ja niihin vaikuttavia tekijöitä
- analysoida aikuissosiaalityön muutoksia, teoreettisia lähestymistapoja ja kehittämistyötä
- jäsentää ja analysoida sosiaalisen kuntoutuksen menetelmiä ja kehittämistyötä
- soveltaa voimavaralähtöisiä lähestymistapoja yksilöiden, ryhmien ja yhteisöjen kanssa tehtävässä työssä
- kehittää aikuissosiaalityötä ja sosiaalista kuntoutusta omassa ammatillisessa toiminnassa

Sisältö

- aikuisten sosiaaliset ongelmat yhteiskunnallisena ilmiönä
- aikuissosiaalityön muutos ja teoreettiset lähestymistavat
- sosiaalisen kuntoutuksen menetelmät ja kehittäminen
- voimavaralähtöiset lähestymistavat ja menetelmät
- aikuissosiaalityön ja sosiaalisen kuntoutuksen kehittäminen

ASIAKASLÄHTÖISET SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT 5 OP

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- arvioida ja analysoida sosiaali- ja terveyspalvelujen muutoksia ja niihin vaikuttavia tekijöitä
- arvioida digitalitaalisia muutoksia sosiaali- ja terveyspalveluissa
- soveltaa sosiaalialan lainsäädäntöä asiantuntijatyössä
- kehittää monitoimijaisten paikallisten sote-palvelujen toimintaa
- analysoida palvelujen toimivuutta asiakkaiden näkökulmasta

Sisältö

- sote-palvelujärjestelmän muutokset ja innovatiiviset ratkaisut
- digitalisaatio sosiaali- ja terveystaloudissa
- ajankohtainen sosiaalialan lainsäädäntö
- monitoimijaisen palvelujärjestelmän kehittäminen
- asiakaslähtöisyys palvelujen kehittämisessä

ERITYISASIAN TUNTIJUUTTA SYVENTÄVÄ OSAAMINEN (VALINNAINEN) 5 OP

Opintoihin sisältyy viisi opintopistettä vapaasti valittavia opintoja, joiden tarjonta Diakonia-ammattikorkeakoulussa vaihtelee lukukausittain. Tarjolla olevista vapaasti valittavista opinnoista tiedotetaan verkko-oppimisolustalla ja SoleOPS -järjestelmässä. Vapaasti valittavia opintoja voidaan suorittaa myös muissa kotimaisissa ja ulkomaisissa korkeakouluissa sekä Diakin ylemmissä koulutusohjelmissä.

3.3 Sosiaalialan johtaminen ja kehittäminen 15 op

JOHTAMISEN HAASTEET JA LÄHESTYMISTAVAT 5 OP

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- analysoida omia johtamisvalmiuksiaan ja niihin liittyviä kehittämishaasteita
- soveltaa erilaisia johtamisteorioita työyhteisöissä ja organisaatioissa
- analysoida palveluiden tuottamisen haasteita muuttuvissa toimintaympäristöissä
- soveltaa strategisen johtamisen periaatteita organisaatioissa ja työyhteisöissä
- toimia eettisesti moniammatillisissa organisaatioissa ja verkostoissa

Sisältö

- johtamisen ja omien kehittämishaasteiden analysointi
- johtamisen teoreettiset näkökulmat ja johtamisajattelun muutos
- strateginen johtaminen ja johtamisen eettiset periaatteet
- palveluiden tuottaminen muuttuvissa toimintaympäristöissä
- johtaminen moniammatillisissa verkostoissa ja organisaatioissa

KEHITTÄVÄ JOHTAMINEN 5 OP

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- johtaa muutosprosesseja ja kehittämishankkeita organisaatioissa ja työyhteisöissä
- arvioida ja kehittää toimintaa työyhteisöissä, organisaatioissa ja verkostoissa

- soveltaa erilaisia osaamisen kehittämisen edistäviä menetelmiä organisaatiossa
- hyödyntää työhöjhausta ja työhyvinvointia edistäviä menetelmiä työyhteisössä
- soveltaa kriisiviestinnän menetelmiä

Sisältö

- kehittämisen johtaminen ja palvelumuotoilu
- osaamisen johtamisen periaatteet ja menetelmät
- työhyvinvoinnin johtaminen
- dialoginen johtaminen ja työyhteisökulttuurin rakentuminen
- työohjaus johtamisen tukena
- johtaminen ja viestintä haastavissa työyhteisön tilanteissa

VAIKUTUSTEN JA TEHOKKUUDEN ARVIOINTI SOSIAALI- JA TERVEYSTALouden NÄKÖKULMASTA 5 OP

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- soveltaa keskeisiä sosiaali- ja terveystalouden käsitteitä ja näkökulmia
- soveltaa vaikuttavuuden ja tehokkuuden käsitteitä sosiaali- ja terveystalouden tuotannossa
- tuntee markkinamekanismin mahdollisuudet ja rajat sosiaali- ja terveystalouden tuotannossa
- tuntee sosiaali- ja terveystalouden järjestämistavat ja osaa arvioida niiden soveltuvuutta
- ymmärtää sosiaali- ja terveystalouden käytännön haasteita ja ratkaisumahdollisuuksia sosiaali- ja terveystalouden lähtökohdista

Sisältö

- keskeiset sosiaali- ja terveystalouden käsitteet ja näkökulmat
- sosiaali- ja terveystalouden tuotannon vaikuttavuus ja tehokkuus
- sosiaali- ja terveystalouden markkinamekanismin mahdollisuuksien hyödyntäminen ja rajat
- sosiaali- ja terveystalouden järjestämistavat ja niiden soveltuvuuden arviointi
- sosiaali- ja terveystalouden käytännön haasteet ja ratkaisumahdollisuudet

3.4 Tutkimuksellinen kehittäminen 40 op

TUTKIMUS-, KEHITTÄMIS- JA INNOVAATIOMENETELMÄT 5 OP

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- analysoida ja soveltaa sosiaali- ja terveysalan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan menetelmällisiä lähestymistapoja
- suunnitella työelämälähtöisesti tutkimus- ja kehittämishankkeita
- soveltaa kotimaista ja kansainvälistä tutkimustietoa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa
- soveltaa aineistonhankinnan menetelmiä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa

Sisältö

- tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan menetelmälliset lähestymistavat (esim. toimintatutkimus arviointitutkimus jne.)
- kotimaisen ja kansainvälisen tutkimuksen soveltaminen sosiaali- ja terveysalan työssä
- tutkimus- ja kehittämishankkeen prosessi
- aineistonhankinnan menetelmät (kvalitatiiviset ja kvantitatiiviset)

AINEISTOT JA ANALYYSIMENETELMÄT 5 OP

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- soveltaa aineiston analyysimenetelmiä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa
- toteuttaa ja arvioida työelämälähtöisesti tutkimus- ja kehittämishankkeita
- kriittisesti eritellä ja arvioida aineiston luotettavuuteen ja eettisyyteen vaikuttavia tekijöitä
- esittää luotettavasti tutkimus- ja kehittämishankkeiden tuloksia

Sisältö

- aineistojen analyysimenetelmät ja niiden soveltaminen
- aineistojen luotettavuuden arviointi
- tutkimus- ja kehittämistyön eettisyyden arviointi
- tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeen raportointi

OPINNÄYTETYÖ 30 OP

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- analysoida oman alan kehittämistarpeita
- suunnitella ja toteuttaa työelämän kanssa tehtävän osallistavan kehittämistyön
- soveltaa osallistavan kehittämistyön menetelmiä omassa opinnäytetyössään

- arvioida kehittämistyön hyödynnettävää oman ammattialan kehittämisessä
- raportoida ja julkistaa kehittämishankkeen tulokset